

РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ У РОЗВИТКУ САДІВНИЦЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.І.ЧОРНОДОН*, аспірант
Інститут садівництва УААН

За умов переходу до ринкових умов господарювання в садівництві склалися негативні явища: зменшилися обсяги виробництва продукції, різко скоротилися площі насаджень до критичного рівня, знизилися темпи їх відтворення. У більшості господарств садівництво перетворилося з високорентабельної у збиткову галузь. Садівницькі підприємства опинилися в складній економічній ситуації. Раніше високі фіксовані ціни на плоди забезпечували високу рентабельність їх виробництва, навіть при надто низькій продуктивності насаджень. У промисловому садівництві гостро постала проблема фінансової підтримки галузі з метою призупинення різкого скорочення площ багаторічних насаджень.

Більшість господарств немає власних нагромаджень на відтворення садів, недостатньо забезпечені обіговими коштами, здебільшого недоступними для них є банківські кредити, недостатнє державне асигнування.

Огляд опублікованих праць, аналіз чинних законодавчих актів, оцінка сучасного стану садівництва дають змогу визначити роль державного фінансування у розвитку садівницьких підприємств за умов ведення ринкового господарювання.

Розширення площ плодогідних насаджень в регіоні відбувалось до 1981 року завдяки посиленню темпів закладки нових садів у спеціалізованих господарствах об'єднання „Вінницярадгоспвинпром“. Подальший період характеризується тенденцією стабільного скорочення площі багаторічних насаджень.

Протягом 1980 – 2004 рр. площа суспільних садів зменшилась на 24 тис. га, або 45,7 %, тобто в середньому за рік вона скорочувалась на 0,7 тис. га. Поряд із скороченням площі суспільних садів відбувався певний їх перерозподіл між категоріями господарств. Протягом 1975 – 1980 рр. В суспільному секторі спостерігається посилення темпів закладки молодих інтенсивних садів в спеціалізованих господарствах об'єднання „Вінницясадвинпром“, про що свідчить частка плодоносних насаджень, яка в 1980 р. становила 62,1 %. В подальшому вона зростала, хоч до 1992 р. не перевищувала нормативу – 70-75 %. Питома вага плодоносних насаджень в приватному секторі з 1985 р. перевищує норматив на 9,4 пункти, хоч в 1995 р. спостерігається їх незначне зниження, що свідчить про певні зрушення у відтворенні насаджень в особистих підсобних господарствах населення та новостворених фермерських господарствах.

Головними причинами різкого зниження темпів відтворення плодогідних насаджень є недостатність державних асигнувань на їх створення та відсутність відповідних внутрішньогосподарських нагромаджень. Перевищення площі вибулих з господарського обігу насаджень над створеними (закладеними) характерне і для спеціалізованих господарств корпорації „Вінницясадвинпром“. За період дослідження (1987 – 2005 рр.) пересічно на 1 га закладання плодкових насаджень відбувало з господарського обороту 2,9 га. Найвищий індекс площі вибуття до площі закладений був у 1999 році – 7,3. Впродовж останніх 4-х років ситуація суттєво поліпшилась через реалізацію Закону України „Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства“, згідно якого 1 % збору коштів,

* Науковий керівник – професор Шестопадль Олександр Миколайович

одержаних від реалізації алкогольних напоїв і пива спрямовується на створення (відтворення) багаторічних насаджень. Так у 2002 році вперше за досліджуваний період спостерігається ситуація, коли площа закладання є рівною площі вибуття плодівих насаджень з господарського обігу.

Отже, сучасний критичний стан відтворення промислових садів вимагає активізації задіяння державного протекціонізму, основними складовими якого мають бути: а) радикальне розширення місткості внутрішнього ринку плодів і ягід через підвищення платоспроможного попиту населення на цю продукцію; опрацювання та реалізація заходів, спрямованих на кардинальне збільшення експорту свіжих плодів і продуктів їх промислового перероблення; б) виділення бюджетних асигнувань на створення плодівих і ягідних насаджень хоча б в межах 10 % від потреб (це 30-35 млн. грн.); в) надання пільгових довгострокових кредитів в обсязі 50-60 млн. грн. з поверненням їх через 4-6 років для плодівих культур і через 2-3 роки для ягідників (після вступлення в товарне плодоношення). Водночас добре було б задіяти повну компенсацію державою банківських кредитних ставок. Особливо це важливо для підприємств, які започатковують товарне садівництво; г) на ближчу перспективу зберегти дію Закону "Про 1% збір від реалізації алкогольних напоїв і пива на розвиток садівництва, виноградарства і хмелярства", розподіл цих коштів має бути цілковито прозорим. З цією метою проекти та бізнес-плани створення насаджень мають підлягати науковій експертизі;

Враховуючи виняткову важливість забезпечення населення країни високоякісними плодами, ягодами та й радикального збільшення обсягів їх експорту, питання найповнішого використання значного потенціалу країни для успішного розвитку промислового садівництва, мають займати надто важливе місце в сучасній аграрній політиці. Аналіз змін, що сталися в садівництві переконує в тому, що припинити стагнацію, відродити та забезпечити подальший поступ галузі неможливо без комплексного державного протекціонізму галузі.

ГАЛУЗЬ ТВАРИННИЦТВА ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЗЕМЛІ

І.В. ГОРКОВЕНКО*, аспірант

Харківський національний аграрний університет ім. В.В.Докучаєва

Подолання соціального занепаду села передбачає розв'язання цілої низки питань, серед яких на першому місці знаходиться створення умов для продуктивної зайнятості сільських жителів на основі ефективного використання природно-ресурсного потенціалу села. Особливу увагу при цьому, слід приділяти розширенню сфери зайнятості та подолання бідності на селі. Зокрема, має зростати продуктивна зайнятість у секторі сільськогосподарських підприємств як результат збільшення обсягів виробництва різних видів сільськогосподарської продукції, особливо трудомістких.

Величезні відмінності у співвідношенні галузей мають місце не тільки на рівні окремих підприємств, а й адміністративних районів, усе це зумовлює, необхідність з'ясування впливу вказаних процесів на формування і ефективність використання ресурсного потенціалу.

Дослідження такого спрямування нами було здійснено з використанням даних про питому вагу вартості продукції тваринництва в структурі валової продукції в

* Науковий керівник – професор Шиян Віктор Йосипович